

5. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 3. ÜNİTE: KURAN'I KERİM

1. Kuran'ı Kerim'in İç Düzeni

Yüce Allah, insanlara anlamak, düşünmek, seçim yapabilmek gibi üstün bir özellikle yaratmıştır. İnsanlara doğru yolu göstermek için peygamberler ve onların aracılığıyla da kitaplar göndermiştir. Son peygamber Hz. Muhammed 'e (sav) gönderilen kitap Kur'an-ı Kerim'dir. Kuran-ı Kerim, Allah'ın peygamberler aracılığıyla gönderdiği son kitaptır. Diğer kutsal kitaplar zaman içerisinde insanlar eliyle tahrif edilmiş, asıl halleri bozulmuştur. Kuran-ı Kerim bu gibi bir tahrife maruz kalmamıştır. Kuran-ı Kerim'in tahrif edilmeyeceği, onun korunacağı ile ilgili olarak şöyle buyrulmuştur: **“Doğrusu kitabı biz indirdik, onun koruyucusu elbette biziz.**

Kuran-ı Kerim'in okunması ezberlenmesi ibadettir. İçindeki yer alan hükümler evrenseldir yani bütün insanlara yöneliktir. Kuran-ı Kerim parça parça (tedrici) olarak 23 yıl içerisinde indirilmiştir. Parça parça indirilmesindeki amaç, hükümlerin insanlar tarafından daha iyi özümsemesidir. Kuran-ı Kerim Hz. Peygamberin konuştuğu dil olan Arapça olarak indirilmiştir. Bu durum Hz. Peygamberin ve Kuran-ı Kerim'in daha doğru anlaşılmasını ve diğer toplumlara aktarılmasını kolaylaştırılmıştır.

Kuran-ı Kerim'in nasıl anlaşılması ve yaşanmasını gösteren en güzel örnek Hz. Peygamber'dir. Hz. Peygamber'in yaşamı Kuran-ı Kerim'e uygundur. O, Kuran-ı Kerim'i hayatının merkezine koymuştur. Konuyla ilgili olarak Kuran-ı Kerim'de şöyle buyrulmuştur: **“Ant olsun, Allah, müminlere kendi içlerinden; onlara ayetlerini okuyan, onları arıtp tertemiz yapan, onlara kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur...”**

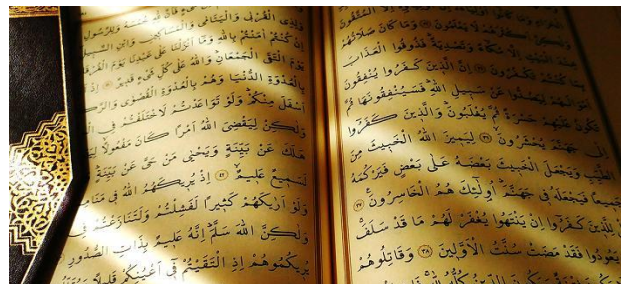
Kuran'ın pek çok güzel ismi bulunmaktadır. Bu isimler onun farklı özelliklerini bize tanıtmaktadır.

Kuran-ı Kerim'in kendine has bir düzeni vardır. Bu düzeni oluşturan parçalar bulunmaktadır. Bu parçalar küçükten büyüğe şu şekildedir: ayet, sure ve cüzdür.

Kur'an surelerini oluşturan harf, kelime veya cümlelere ayet denir. Ayetler, içlerinde ayet numaralarının yazılı olduğu küçük yuvarlak işaretlerle birbirinden ayrılır. Bu işaretlere durak adı verilir. Ayetlerin uzunlukları birbirinden farklıdır. Bir harften oluşan ayetler olduğu gibi bir sayfa uzunluğunda ayet de vardır. Kur'an-ı Kerim'de özel isme sahip olan ayetler de mevcuttur. Örneğin; Bakara suresinin 255. ayeti, Ayetelkursi ismiyle ifade edilir. İlk inen ayetler Alak suresinin ilk beş ayetidir.

Kuran-ı Kerim'in ayetlerinin bir kısmı Mekke'de, bir kısmı Medine'de indirilmiştir. Bu ayetlerin 13 yılı Mekke'de, 10 yılı Medine'dedir. Mekke'de inen ayetlere Mekki ayetler denir, bu ayetler daha çok iman esasları, ahiret inancı ve ahlak ilkeleri anlatılır. Medine'de inen ayetlerde Medeni ayetler denir ve genellikle aile ve toplumu ilgilendiren konular yer alır.

Kuran-ı Kerim'in ayetlerden oluşan bölümlerine sure denir. Sureler, birbirinden besmeleyle ayrılır. Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi Fatiha, son suresi Nas suresidir.

Uzunluk ve kısalık açısından sureler, ayetler gibidir. Kur'an-ı Kerim'de uzun sureler olduğu gibi kısa sureler de vardır. Bakara suresi 286 ayetten oluşur ve Kuran'ın en uzun suresidir. Buna karşılık bir satırlık sureler de vardır. Üç ayetten oluşan Kevser suresi, Kuran'ın en kısa suresidir.

Kuran-ı Kerim'de 114 sure yer almaktadır. Bu sureler farklı şekilde isimlendirilmektedir. Bazı sureler içerisinde yer alan olaydan, bazı sureler anlatılan peygamberden, bazı sureler içerisinde yer alan hayvan veya nesnelerden hareketle ismi verilmiştir.

Kuran-ı Kerim, ayet ve surelerin yanında cüzler şeklinde de bölümlere ayrılmıştır. Cüz, Kuran-ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan her bir bölümüdür. Kur'an-ı Kerim'de 30 cüz bulunur. Kur'an-ı Kerim'in cüzlere ayrılmış olması okunmasını ve hatmedilmesini kolaylaştırır. Böylelikle hafız olmak isteyenler ezberlerini daha rahat yapar.

KURAN-I KERİM'İN KİMLİĞİ

- ❖ Son ilahi kitaptır.
- ❖ Son Peygamber Hz. Muhammed'e indirilmiştir.
- ❖ 610-632 yıl içerisinde parça parça indirilmiştir.
- ❖ 114 tane sureden oluşmaktadır.
- ❖ İlk sure Fatiha suresi, son sure Nas suresidir.
- ❖ 6236 ayetten oluşmuştur.
- ❖ 13 yıl Mekke'de, 10 yıl Medine'de indirilmiştir.
- ❖ İlk inen ayetler Alak Suresinin ilk 5 ayetidir.

CÜZ

•Kuran'ı Kerim'in yirmi sayfadan oluşan her bir bölümü

SURE

•Kuran'ı Kerim'in ayetlerden oluşan bölümleri

AYET

•Kuran'ı Kerim'deki her bir cümle

2. Kuran-ı Kerim'in Temel Özellikleri

ÖĞRENE T A K A D E M İ

Yüce Allah, Hz. Âdem ve Hz. Muhammed ile bu iki peygamberler arasındaki gönderdiği peygamberler aracılığıyla insanları doğru yola göstermiştir. Kuran-ı Kerim kendinden önceki kutsal kitapların hükümlerini kaldırmıştır. Bütün insanları hidayete ulaştırmak için gönderilmiş son ilahi kitaptır. Kuran-ı Kerim Müslümanların birbirleriyle ilişkilerinde ahlaki değerlere uygun davranışlar sergilemelerini öğütler. Ayrıca Kur'an'da ihtiyaç sahibi kimseleri gözetmek, anne babaya iyilik yapmak, toplumun yararına çalışmak gibi pek çok iyi ve güzel davranış emredilir. Bütün bu iyi, doğru ve güzel davranışlar, Kuran-ı Kerim'de salih amel olarak adlandırılmış ve salih amel işleyenlere mükâfat verileceği belirtilmiştir. Kuran-ı Kerim insanları kötülükten sakındırmak, iyiliğe sevk etmektedir. Bunun için Kuran-ı Kerim'de **“Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten meneden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır.”** buyrulmuştur.

Kuran-ı Kerim'de inan. Esasları, ibadetler, ahlaki değerler, kıssalar ve sosyal hayata dair tavsiyeler yer almaktadır. Kur'an, Yüce Allah'ın isim ve sıfatlarını bildirerek Allah'a (cc) imana davet eder. İnsanın yaratılışına, evrendeki mükemmel işleyişe, kâinattaki hiçbir şeyin tesadüfen oluşmadığına dikkat çekerek insanları Allah'a (cc) şükretmeye çağırır. İnsan ilişkileri konusunda öğütler vererek toplumda birlik beraberlik ortamı oluşmasını sağlar. Kuran-ı Kerim; insanı, düşünmeye ve aklını kullanmaya yöneltir.

İnsanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özelliği akıllı ve düşünebilen bir varlık olmasıdır. İnsanın yaratılışı, kainattaki işleyişin belli bir düzen içerisinde olması, ölümden sonra yeniden diriliş gibi konularda Kur'an ayetleri önemli bilgiler verir ve Müslümanları bu konularda düşünmeye çağırır.

3. Kur'an-ı Kerim'in Ana Konuları

Kuran-ı Kerim'de pek çok konuya yer verilir. İnanç, ibadet, ahlak, bireysel ve toplumsal hayatla ilgili düzenlemeler ve kıssalar bunların başlıcalarıdır.

A. İnanç

İnanç, "itikad, iman, birine duyulan güven" anlamına gelir. Yüce Allah'ın, peygamberleri aracılığıyla bildirdiği esasları tereddütsüz kabul etmek, gerçek ve doğru olduğuna gönülden inanmaktır. İslam dinin altı temel inanç esası vardır. Bunların başında Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak gelmektedir. Her şeyi yaratan, her şeye gücü yeten, her şeyi bilen Allah'a inanmak Müslümanların ilk görevidir. Aralarında fark gözetmeksizin tüm peygamberlere iman etmek, İslam inanç esaslarından biridir. Peygamberlere iman, Allah'ın insanlar arasından seçtiği kimselere ve onların Allah'tan getirdiği vahyin doğru olduğuna inanmaktır.

İlahi kitaplar, peygamberlere vahiy yoluyla ulaşmıştır. Vahiy ulaştırmanın yollarından biri de vahiy meleğinin görevlendirilmesidir. Meleklerle iman, İslam dininin inanç esaslarından biridir. Melekler, Allah tarafından yaratılmış varlıklardır. Yüce Allah'ın verdiği çeşitli görevleri sorgusuz sualsiz yerine getirirler. Kuran'da yer alan inanç esaslarından biri de ahirete imandır. Ahiret, dün ya hayatındaki söz ve davranışların sonuçlarının alınacağı ve değerlenileceği ölümden sonraki hayattır. Kur'an'da ahirete iman, Allah'a iman ile yan yana zikredilir.

İnanç esasları bir bütünün parçaları gibidir. Bunları birbirinden ayrı düşünmek imkânsızdır. Bir Müslümanın bu inanç esaslarına şüphe etmeksizin inanması gerekmektedir.

B. İbadet

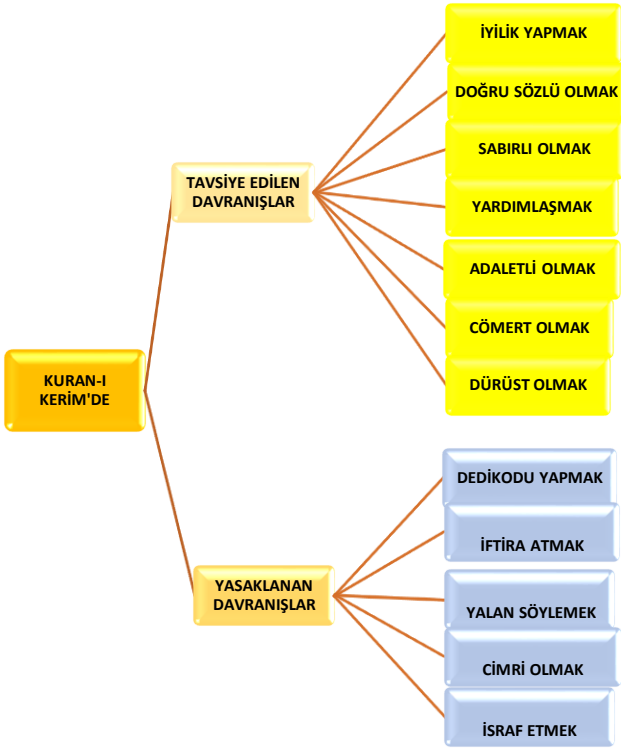
İbadet, "boyun eğme, itaat, saygı duyma" anlamlarına gelir. Allah'ın insanlara emrettiği ve insanların da yapmakla yükümlü oldukları tüm davranışlardır. Kuran-ı Kerim'de insanın Allah'a ibadet etmek için yaratıldığı ifade edilir. Kuran-ı Kerim'de namaz, oruç, zekât ve hac ibadetiyle ilgili pek çok ayet bulunur. Bununla birlikte anne babaya iyi davranmak, sadaka vermek, kurban kesmek, Kur'an okumak, dua etmek de ibadet sayılır.

Allah'ın rızasını kazanmak için yapılan her iş ibadettir. Bu bazen bir düşünce, bazen bir düşünce bazen bir hareket olabilir. İnsanları güzelliğe yönlendirmek, canlıları korumak, insanların sevinçlerinde ve hüznlerinde onların yanında olmak ibadetler arasındadır. İbadetler, kişinin Allah ile bağ kurmasını ve inananlarla kaynaşmasını sağlar. İbadetlerde devamlılık, kişilerde ahlaki değerlerin yerleşme sine ve pekişmesine yardımcı olur.

C. Ahlak

Ahlak, "huy, mizaç, karakter" anlamlarına gelir. İnsanı iyi veya kötü olarak niteleyen özellikler, huylar ve bunların etkisiyle ortaya çıkan davranışlardır. Kuran-ı Kerim'in ana konularından birisi de ahlaktır. Yüce Allah Kuran-ı Kerim'de adaletle davranmayı ve iyilikte yarışmayı emreder. İslam dininin amaçları arasında ahlaklı, merhametli, şefkatli, sadakat, sevgi gibi güzel ahlaki değerleri hayatına yansıtan Müslüman oluşturmaktır. Hz. Peygamber sahip olduğu ahlaki özelliklerle hem kendi döneminde hem de daha sonraki dönemdeki insanlara en güzel örnek olmuştur. O; insanlara karşı şefkatli ve saygılı olmayı, anne babaya iyilik yapmayı, hastaları ziyaret etmeyi, hediyeleşmeyi, selamlaşmayı, kısaca hayata dair güzel olan her şeyi öğretmiştir.

D. Sosyal Hayat

Kur'an-ı Kerim, hayatın tüm alanlarını düzenleyen, Müslümanlara toplum olarak nasıl yaşamaları gerektiğini bildiren bir kılavuzdur. Bu nedenle içerisinde sosyal hayatı konu edinen ayetler de bulunur. Böylece insanların birbirleriyle ilişkilerini ve toplum hayatını düzenler. Müslümanlar, bireysel ve toplumsal hayatlarında Kur'an'ı rehber edinirler. Bu sayede hayatlarının her alanına doğruluk, dürüstlük, adalet gibi ahlaki değerleri yansıtırlar.

E. Kıssalar

Kıssa, "hikâye etmek, anlatmak, haber vermek" anlamlarına gelir. Kur'an-ı Kerim'de geçmiş peygamberler ve kavimlerle ilgili ibret verici olayları ifade eder. Kıssalarda, peygamberlerin örnek şahsiyetlerinden bahsedilir. Onların insanları tevhit inancına davet etmeleri, bu süreçte karşılaştıkları zorluklar anlatılır. Geçmiş milletlerin sergiledikleri tutum ve bunların sonucu gösterilir. Kur'an-ı Kerimde kıssalar genellikle öğüt ve ders vermek niteliğindedir.

Kur'an kıssalarının bir amacı da Hz. Peygamber'e inanmayanları uyarmak, Hz. Peygamber ve ilk Müslümanların yaşadığı sıkıntılara karşı onların dayanma gücünü artırmaktır. Kıssalar, geçmişte meydana gelen olayları haber vermekten ibaret değildir. Yaşadığımız döneme de ışık tutar ve Müslümanlara kılavuzluk eder.

4. Bir Sure Öğreniyorum: Kevser Suresi

Kevser suresi, üç ayetten oluşmakta olup Kur'an-ı Kerim'in 108. Suresidir. Mekki bir suredir. Sure adını ilk ayette yer alan Kevser kelimesinden almaktadır. Kevser kelimesi Kevser, "bolluk, bereket, maddi ve manevi çokluk, neslin çoğalması, iyilik ve hayır" gibi anlamlara gelir. İslam inancına göre Kevser, Hz. Peygamber'in cennette müminleri başında buluşacağı nehir veya havuza olarak kabul edilmektedir. İkinci ayette, kurban ibadetinden söz edilmektedir. Bu sebeple Kevser suresine Nahr suresi de denilmektedir.

Cahiliye döneminde As b. Vail adında bir müşrik, Hz. Peygamber ve Hz. Hatice'nin ilk evladı olan Kasım'ın küçük yaşta hayatını kaybetmesi üzerine Hz. Peygamber'in soyunun devam etmeyeceğini, soyunun kesik olduğunu söylemiştir. Hz. Peygamber'e karşı soyu kesik anlamında "Ebter" ifadesini kullanmıştır. Hz. Peygamber, müşriklerin bu aşağılayıcı sözlerine çok üzüldü. Bunun üzerine Yüce Allah, müşriklere bir cevap niteliğinde olan Kevser suresini indirdi. Kevser suresi, Hz. Peygamber için hem bir teselli hem de umut oldu.

Kevser suresi, namaz sırasında Fatiha'dan sonra okunan surelerdendir. Allah'ı (cc) anmak ve O'nun verdiği nimetlere şükretmek amacıyla bu sure okunur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۖ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۚ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۚ

Okunuşu:

Bismillâhırrahmânırrahîm

İnnâ e'taynâ kelkevser.
Fesalli lirabbike venhar.
İnne şânieke hüvel ebter

Anlamı:

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Şüphesiz biz sana bitip tükenmez nimetler verdik. Şimdi sen rabbın için namaz kıl ve kurban kes! Asıl soyu gelmeyecek olan, sana karşı nefret duyandır.

HAZIRLAYANLAR

Hatice AYDIN - Egemen DOĞAN